

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Vaizdo konferencijos>Įrodymų rinkimas rengiant vaizdo konferencijas**Įrodymų rinkimas rengiant vaizdo konferencijas**

Italija

1 Ar įrodymus galima rinkti naudojant vaizdo konferenciją, dalyvaujant prašančiosios valstybės narės teismui, ar juos gali tiesiogiai rinkti prašančiosios valstybės narės teismas? Jei taip, kokios atitinkamos nacionalinės procedūros ar kokie įstatymai šiuo atveju taikytini?

Italijos teisės sistemoje, visų pirma Civilinio proceso kodekse (it. *Codice di Procedura Civile*), nėra konkrečių nuorodų į įrodymų rinkimą naudojantis vaizdo konferencijomis.

Tačiau vaizdo konferencijos iš tikrųjų yra mūsų teisės sistemos bruožas.

Civilinio proceso kodekso 202 straipsnyje numatyta, kad tiriantis teisėjas, rūpindamasis įrodymų rinkimu, turėtų „nustatyti įrodymų rinkimo laiką, vietą ir metodą“. Laikantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1206/2001, į įrodymų rinkimo metodus, kuriuos gali taikyti teisėjas, įtrauktos vaizdo konferencijos.

Civilinio proceso kodekso 261 straipsnyje numatyta, kad teisėjas gali naudotis filmuota medžiaga, kuriai parengti reikalingos mechaninės priemonės, įrankiai ar procedūros.

Vaizdo konferencijos konkrečiai numatytos Baudžiamojo proceso kodekse (it. *Codice di Procedura Penale*) (pvz., jo 205b straipsnyje).

Taigi, kalbant apie reglamento 10 ir tolesniuose straipsniuose reglamentuojamą procedūrą, galima atmesti 10 straipsnio 4 dalyje nurodytą apribojimą, kurį sudaro „nesuderinamumas“ su mūsų teisės sistema.

Vienintelis apribojimas, kuris galėtų būti taikomas prašymui surengti vaizdo konferenciją, būtų didelių praktinių sunkumų buvimas.

Kalbant apie įvairių rūšių įrodymų rinkimo metodą, taikomas ES reglamentas ir Italijos Civilinio proceso kodeksas, taip pat atitinkami įgyvendinimo teisės aktai.

Kalbant apie 17 straipsnyje reglamentuojamą procedūrą, patikrinusi, ar įvykdyti 5 dalyje numatyti reikalavimai, ir tada davusi leidimą tiesiogiai rinkti įrodymus, prašomoji valstybė narė turėtų „skatinti“ naudotis vaizdo konferencijomis, kurias, tiesiog kaip įrodymų rinkimo metodą, kiekvienu konkrečiu atveju turėtų patikrinti prašomoji teisminė institucija.

Todėl, išskyrus atvejus, kai kyla didelių praktinių sunkumų, t. y. kai prašomoji teisminė institucija negali naudotis šia ryšių priemone, visi įrodymai gali būti renkami naudojantis vaizdo konferencijomis, jeigu gaunamas pagrįstas prašymas pagal 10 ir tolesnius straipsnius arba duodamas leidimas pagal 17 straipsnį.

2 Ar yra apribojimų dėl asmenų, kuriuos galima apklausti per vaizdo konferenciją, pavyzdžiui, ar taip galima apklausti tik liudytojus, o gal ir ekspertus arba bylos šalis?

Vaizdo konferencijos yra naudinga priemonė liudytojams ir proceso šalims apklausti. Šiuo atžvilgiu suderinamumo su Italijos teise problemų nėra – priešingai, Italijos teisėje numatyta rinkti liudytojų teikiamus įrodymus, neoficialiai apklausti proceso šalis ir apklausti prisiekusias proceso šalis.

Kalbant apie ekspertų apklausas, reikėtų svarstyti, kaip panaikinti problemos, susijusios su eksperto nuomonės leistinumumu, esminę priežastį, ypač susijusią su tiesioginiu įrodymų rinkimu (17 straipsnis).

Italijos teisėje ekspertų parodymai reglamentuojami Civilinio proceso kodekso 61 ir 191–201 straipsniuose. Ekspertai paprastai rengia raštišką nuomonę (Civilinio proceso kodekso 195 straipsnio 2 dalis), tačiau teismas taip pat gali paprašyti paaiškinimo. Kai nuomonė pripažįstama įrodymu, kliūčių apklausti ekspertus naudojant vaizdo konferencijos metodą neturėtų kilti. Beje, Italijos Civilinio proceso kodekse numatyta, kad „kai teismo pirmininkas mano, jog tai tikslinga, jis kviečia ekspertą dalyvauti diskusijoje kartu su teisėjų kolegija ir pareikšti nuomonę uždaramame posėdyje dalyvaujant proceso šalims, kurios gali paaiškinti ir išdėstyti savo argumentus per advokatą“.

3 Kokie apribojimai taikomi (jei taikomi) įrodymams, kurie gali būti renkami naudojant vaizdo konferenciją?

Praktiškai atrodo, kad vaizdo konferencija yra veiksminga įrodymų rinkimo, tiesioginės liudytojų apklausos ir šalių pareiškimų išklauso priemonė.

Vis dėlto taisyklėse tiesiogiai nesprendžiamas įrodymų rūšies ar privalomo pobūdžio klausimas ir gali kilti su eksperto konsultacijomis susijusių praktinių problemų, pavyzdžiui, dėl ranka rašytų įrodymų, genetinių duomenų ar telefonu gautų įrodymų.

4 Ar taikoma apribojimų dėl to, kur apklausti asmenį per vaizdo konferenciją, t. y. ar tai turi vykti teisme?

Įrodymai paprastai renkami prašomosios valstybės narės teritorinę kompetenciją turinčioje teisminėje ar policijos įstaigoje, kuri turi ir reikiamą įrangą, ir registravimo funkcijas atliekančių pagalbinių darbuotojų. Vis dėlto šiuo metu nėra vaizdo konferencijų naudojimo civiliniame procese „atvejų istorijos“.

Kai vaizdo konferencijos naudojamos baudžiamajame procese, paprastai naudojama viena iš galimų tinkamas patalpas turinčių vietų, esanti prašomosios teisminės institucijos Apeliacinio teismo apygardoje (teismo salė, apsaugota teismo salė arba kabinetas įkalinimo įstaigos patalpose).

5 Ar leidžiama įrašyti apklausas per vaizdo konferenciją, ir, jei taip, ar yra atitinkama įranga?

Teisės aktuose nenumatyta kliūčių įrašyti teismo posėdžius, kai tai leidžiama prašančiosios valstybės teisės aktuose.

Tačiau įrodymų rinkimui pagal 4 ir tolesnius straipsnius taikomi Civilinio proceso kodekso 126 straipsnis ir to paties kodekso įgyvendinimo nuostatų 46 straipsnis, susiję su proceso įrašų rengimu.

6 Kokia kalba turi vykti apklausa: a) kai prašymai pateikiami pagal 10–12 straipsnius ir b) kai įrodymai renkami tiesiogiai pagal 17 straipsnį?

Šis aspektas taisyklėse nėra tiesiogiai reglamentuojamas.

5 straipsnis, kuriame teigiama, kad prašymai turėtų būti rengiami ir ryšiai turėtų būti palaikomi prašomosios valstybės narės valstybine kalba, galėtų būti nuoroda, kuria kalba turi būti rengiami posėdžiai.

Kai prašymai pateikiami pagal 10 ir tolesnius straipsnius, t. y. kai taikoma šalies vidaus teisė, posėdis turi vykti italų kalba.

Civilinio proceso kodekso 122 straipsnyje nustatyta, kad „visame teismo procese privaloma vartoti italų kalbą. Jeigu apklausiamas itališkai nekalbantis asmuo, teisėjas gali skirti vertėjų žodžiu“.

Tačiau 17 straipsnyje nurodytuose procesuose taikoma prašančiosios valstybės teisė. Ši nuostata gali turėti padarinių ir dėl kalbos, kuria renkami įrodymai.

Šiuo atveju taip pat turi būti vartojama prašančiosios valstybės kalba. Šiuo atveju gali prireikti vertėjų žodžiu.

Valdžios institucija, turinti kompetenciją leisti tiesiogiai rinkti įrodymus, taip pat galėtų pateikti rekomendacijas dėl įrodymų rinkimo sąlygų; ten galėtų būti nurodyta ir vartotina kalba.

7 Jei reikalingi vertėjai žodžiu, kas atsakingas už jų parūpinimą abiejų rūšių apklausoms ir kur jie turi būti?

Taisyklėse nėra jokių konkrečių nuostatų šiuo aspektu.

10 ir tolesniuose straipsniuose nurodytuose procesuose taikoma prašomosios valstybės teisė.

Bet kuriuo atveju taikoma Civilinio proceso kodekso 122 straipsnio 2 dalis.

Kodekse numatyta skirti vertėją žodžiu, kai apklausiamas itališkai nekalbantis asmuo. Taigi daroma prielaida, kad teismo proceso (ir teismo proceso teisėjo) kalba yra italų kalba.

Išlaidos vertėjams žodžiu turėtų būti kompensuojamos, jas sumoka prašančioji teisminė institucija (žr. 18 straipsnį).

Dėl 17 straipsnyje nurodytos procedūros žr. 6 punktą. Posėdžio kalba turėtų būti prašančiosios valstybės kalba. Taigi siekiant nustatyti, kas yra atsakingas už vertėjo (-ų) žodžių skyrimą, turėtų būti remiamasi prašančiosios valstybės teise. Šiuo atveju leidimą tiesiogiai rinkti įrodymus duodanti kompetentinga institucija galėtų prašyti informacijos dėl vertėjo žodžių skyrimo.

8 Kokia tvarka taikoma pasirengimui apklausai ir pranešimui apklaustinam asmeniui apie apklausos laiką ir vietą? Kiek laiko reikia apklausos datai nustatyti, kad asmeniui galėtų būti pranešta prieš pakankamai laiko?

Civilinio proceso kodekso 250 straipsnyje numatyta, kad teismo pareigūnas suinteresuotos šalies prašymu turėtų informuoti liudytojus, kad jie turi tam tikrą dieną tam tikru laiku atvykti į tam tikrą vietą, ir informuoti juos apie teisėją, kuris rinks įrodymus, taip pat apie teismo procesą, kuriame jie bus apklausiami. Civilinio proceso kodekso įgyvendinimo nuostatų 103 straipsnyje nurodyta, kad liudytojai turi būti informuoti likus bent septynioms dienoms iki posėdžio, į kurį jie šaukiami atvykti.

Liudytojų apklausos reglamentavimo taisyklės numatytos Civilinio proceso kodekso 244–257a straipsniuose ir jo įgyvendinimo nuostatų 102–108 straipsniuose.

9 Kokios išlaidos patiriamos dėl vaizdo konferencijų naudojimo ir kaip jos apmokėtinos?

Pagal 4 straipsnį (netiesioginiai įrodymai) vykdomų vaizdo konferencijų išlaidos, kaip numatyta 10 straipsnio 4 dalyje, kompensuojamos prašomosios institucijos prašymu pagal 18 straipsnio 2 dalį.

Šis įpareigojimas kompensuoti išlaidas nenumatytas tiesioginio įrodymų rinkimo atveju, kai surengus vaizdo konferenciją juos pagal 17 straipsnį renka užsienio šalies institucija.

10 Kokie reikalavimai taikomi (jei taikomi) siekiant užtikrinti, kad prašančiojo teismo tiesiogiai apklaustinam asmeniui būtų pranešta, kad apklausa vykdoma savanoriškai?

Prašančioji institucija privalo informuoti apklausiamą asmenį, kad įrodymai bus renkami savanorišku pagrindu; pagal 17 straipsnį ši sąlyga yra vienas iš veiksnių, kuriuo grindžiamas leidimas tiesiogiai rinkti įrodymus.

Vis dėlto taisyklėse nenumatyta jokie panašaus įpareigojimo prašomajai teisminei institucijai.

11 Kokia tvarka tikrinama apklaustino asmens tapatybė?

Paprastai prašančioji institucija, rengianti vaizdo konferenciją, privalo patikrinti liudytojų tapatybę pagal 17 straipsnį. Netiesioginių įrodymų atveju, kai vykdoma liudytojų apklausa, liudytojo tapatybės tikrinimas reglamentuojamas Civilinio proceso kodekso 252 straipsnyje, kuriame teigiama: „Tiriantis teisėjas paprašo liudytojo nurodyti savo vardą, pavardę, tėvavardį, amžių ir profesiją ir paragina liudytoją nurodyti, ar jis turi šeiminių ryšių [...] su proceso šalimis ir ar jis yra suinteresuotas teismo proceso eiga“. Tapatybė nustatoma po priesaikos davimo, tai reglamentuojama Civilinio proceso kodekso 251 straipsnyje.

Praktiškai tiriantis teisėjas dar paprašo liudytojo pateikti tapatybės dokumentą ir nurodo įrašyti jo duomenis posėdžio protokole.

Kalbant apie apklausiamas proceso šalis, jeigu dalyvauja specialūs prokuroras, taip pat reikia pateikti specialųjį įgaliojimą.

12 Kokie reikalavimai taikomi priesaikoms ir kokią informaciją turi pateikti prašantysis teismas, jei tiesiogiai renkant įrodymus pagal 17 straipsnį reikalinga priesaika?

Kalbant apie 17 straipsnyje nurodytą procedūrą, konkrečios taisyklės nėra numatyta. Galėtų būti naudinga gauti informaciją apie melagingų parodymų arba nutylėjimo aktualumą (prašančiosios valstybės) baudžiamajam procesui – tai priklauso nuo prašančiosios valstybės teisės aktų, kuriais reglamentuojamas teismo procesas.

13 Kokios priemonės taikomos užtikrinant, kad vaizdo konferencijos vietoje būtų kontaktinis asmuo, su kuriuo prašantysis teismas galėtų palaikyti ryšius, ir asmuo, su kuriuo būtų galima susisiekti apklausos dieną dėl vaizdo konferencijos įrenginių eksploatavimo ir spręsti kilusias technines problemas?

Italijos Įkalinimo įstaigų administravimo departamentas, atsakingas už vaizdo konferencijų ryšius, prieš pat vaizdo konferenciją atlikdamas pasirengimo darbus, su užsienio valstybės techniniais darbuotojais patikrina suderinamumą.

14 Kokią papildomą informaciją turi (jei turi) pateikti prašantysis teismas?

Tarptautinės teisinės pagalbos prašanti teisminė institucija kartu su prašymu taip pat turėtų pateikti (jeigu turi) techninę informaciją apie savo šalyje naudojamą vaizdo konferencijų sistemą ir kontaktinio asmens, geriausia techninio specialisto, vardą, pavardę ir telefono numerį ir šioje veikloje vartotiną kalbą.

Paskutinis naujinimas: 24/03/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.